

Araştırma Makalesi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsbid> 2024, Cilt:7, Sayı:1, 59-67.

Doi: 10.48133/igdirsbid.1508186

Yüklenme Tarihi: 01.07.2024 **Kabul Tarihi:** 24.07.2024 **Yayın Tarihi:** 31.07.2024

Alt Yapı Antrenörlerinin Öz Yeterliklerinin İncelenmesi

Hüseyin Serdar BOZAT ^{1*} , Burcu GÜVENDİ ¹
¹Yalova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Çalışmanın amacı alt yapı antrenörlerinin öz yeterliklerinin incelenmesidir. Çalışmaya 87 erkek, 17 kadın olmak üzere toplamda 104 antrenör katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Koçak (2020) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan "Antrenör öz yeterliği" ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış olup verilerin non-parametrik dağılıma uygun olduğu görülmüştür. Çalışmada betimsel istatistiklerin yanında Kruskal Wallis Testi ve Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Alt yapı antrenörlerinin öz yeterliklerinin incelendiği bu çalışmada antrenörlerin öz yeterlik düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmada elde edilen sonuçlara bakıldığında antrenörlerin cinsiyet farklılıklarına göre öz yeterlik ölçeğinin psikolojik yeterlik, öğretim yeterliği ve öz yeterlik toplam puanında kadınların lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Antrenörlerin deneyim yıllarına göre ise Antrenörlük öz yeterlik ölçeğinin psikolojik yeterlik, yönetim yeterliği ve öz yeterlik toplam puanında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Buna göre psikolojik yeterlik ve öz yeterlik toplam puanı ortalama puanlarının 6-10 yıl arasında deneyime sahip olanların 1-5 yıl arasında deneyime sahip olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca Yönetim yeterliğinde ise 11 yıl ve üzeri deneyime sahip olan antrenörlerin ortalama puanlarının 1-5 yıl arası deneyime sahip olanlara göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmada yaşa ve bransa göre öz yeterlik ölçeği alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Buna göre, alt yapı antrenörlerinin öz yeterliklerinin genel olarak yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca antrenörler tecrübelendikçe kendilerinin ve sporcularının motivasyonları üzerindeki etkilerine ve olumsuzluklar karşısındaki psikolojik dirençlerine yönelik öz yeterlik inançları ve sporcu ve takımları yönetebilme, onlara fırsat eşitliği sağlayabilme, hedef belirleme ve kariyer yönetimine katkı sağlayabilme gibi yönetim ve organizasyon becerilerine yönelik öz yeterlik inançlarının yükseldiği görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Antrenörlük, spor, öz yeterlik

Investigation of the Self-Efficacy of Youth Coaches

ABSTRACT

The aim of the present study is to investigate the self-efficacy of youth coaches. A total of 104 coaches, 87 men and 17 women, participated in the study. The "Coach Self-Efficacy Scale", the validity and reliability study of which was carried out by Koçak (2020), was used as a data collection tool in the study. In the analysis of the data, Kolmogorov-Smirnov test was performed and it was seen that the data were suitable for non-parametric distribution. In addition to descriptive statistics, Kruskal Wallis Test and Mann Whitney U test were applied in the study. In this study, in which the self-efficacy of the youth coaches was examined, it was seen that the self-efficacy levels of the coaches were high. Considering the results obtained in the study, it was determined that there was a significant difference in favor of women in the psychological efficacy, teaching efficacy and self-efficacy total score of the self-efficacy scale according to the gender differences of the coaches. According to the years of experience of the coaches, it was determined that there was a significant difference in the psychological efficacy, management efficacy and self-efficacy total score of the coaching self-efficacy scale. Accordingly, it was observed that the mean total scores of psychological efficacy and self-efficacy were higher for those with 6-10 years of experience than those with 1-5 years of experience. Furthermore, it was determined that the mean scores of the coaches who have 11 years or more experience in management efficacy are higher than those who have 1-5 years of experience. In the study, no significant difference was observed in the subscales of the self-efficacy scale according to age and branch. Accordingly, it was observed that the self-efficacy of the youth coaches is generally high. In addition, it was observed that as the coaches gain experience, their self-efficacy beliefs about their effects on their own and athletes' motivations and their psychological resilience to adversity, and their self-efficacy beliefs about management and organizational skills such as being able to manage athletes and teams, providing them with equal opportunities, setting goals and contributing to career management also increase.

Keywords: Recreational Activity, Flow Experience, University Students

---

* Sorumlu Yazar: huseyinserdarbozat@gmail.com

GİRİŞ

Bireysel ya da takım sporu ile uğraşan sporcuların ilgili branşlarına göre kondisyon, teknik-taktik, psikolojik, fiziksel, zihinsel olarak en iyi ve en doğru şekilde hazırlanması gerekmektedir. Bu hazırlık süreci içerisinde sporcularını yukarıda bahsi geçen kavramlar çerçevesinde yetiştirecek, geliştirecek, yönlendirecek, hazırlayacak kişiler hiç şüphesiz antrenörlerdir. Antrenör, sporcusunu veya sporcularını fiziksel, psikolojik, mental, teknik ve taktiksel olarak antrene eden ve hazırlayan kişidir. Antrenör sadece saha içerisindeki çalışmaları ile değil aynı zamanda saha dışında da çok önemli bir yere sahiptir. Her bir sporcusuna ilgi gösterebilmeli, kendini geliştirebilmeli ve her zaman yeniliğe açık olmalıdır. Muratlı (2007) başarılı antrenörün, yarışmalarda, maçlarda, müsabakalarda galibiyetten, mağlubiyetten, başarıdan ya da başarısızlıktan ziyade kendisinin, sporcunun veya sporcuların geleceğine ve yararına birikim yapan antrenör olduğunu belirtmiştir. Bireyin zihinsel sağlığı ile ilgili olan öz yeterlik, bireyin bir sorumluluğu, görevi, işi yerine getirebilme ve tamamlayabilme noktasındaki inancıdır. Ayrıca öz yeterlik bireyin ilgili görevdeki etkinliğini, çabasını, kararlık düzeyini ve başarı düzeyini etkileyebilir (Bandura, 2012). Öz yeterlik kavramı, sosyal bilişsel kuram tarafından geliştirilen temeli karşılıklı belirleyicilik ilkesine dayanan psikolojik bir kavramdır. Bu kavramın temeli Albert Bandura tarafından atılmıştır. Bu belirleyicilik ilkesine göre, bireysel ve kişisel değişkenler, bireyin içinde bulunduğu çevre ve bireyin gösterdiği davranışlar karşılıklı bir şekilde etkileşime girerek bireyin bir daha sonraki davranışını, hareketini tayin eder (Bandura, 1986). Bir antrenörün öz yeterliğinin yüksek olması hem kendisinin hem de sporcusunun pozitif gelişimi ve aynı zamanda yarışmada ve müsabakada başarı için çok önemli bir faktördür. Dolayısıyla buradan yola çıkarak öz yeterliğin yarışma, müsabaka, maç esnasında antrenörün verdiği kararları, motivasyonunu (güdüsünü) ve performansını, dolayısıyla başarısını belirlemede rol alan önemli bir etken, faktör olduğu söylenebilir. Bireyin algıladığı öz yeterlik düzeyi algıladığı motivasyon üzerinde önemli bir role sahiptir (Toklu, 2010). Öz yeterlik düzeyine göre antrenörler birçok çeşitte güdülenebilirler. Güdü bireyin ortaya koymak istediği davranışları harekete geçiren güç olarak tanımlanmaktadır (Fidan, 1993). Feltz ve ark. (1999) antrenör öz yeterliğini “antrenörlerin mesleki becerilerine, kapasitelerine ve yeteneklerine ilişkin inancı olduğunu ve bu inancın sporcusunun veya sporcularının öğrenme ve performans düzeylerini ne ölçüde etkilediği ile ilişkili olduğunu” ve öz yeterliği yüksek olan antrenörler hiç şüphesiz tıpkı kendileri gibi öz yeterliği yüksek sporcular ve antrenör adayları yetiştireceğini ifade etmiştir. Horn (2008) çalışmasında “yüksek düzeyde algılanan antrenör öz yeterliğinin, sporcuların beceri ve benlik saygısı üzerinde olumlu psikolojik etkileri olduğunu” bildirmiştir. Başarısızlık durumunda cesaret veren, sporcusunun gelişmesi hususunda yardım eden, bilgi veren ve geri bildirimde bulunan antrenör ve koçlar, sporcuların öz yeterlik algısını olumlu yönde etkiler (Çakıcı, 2010). Bandura (1994) başarı ile sonuca ulaşan deneyimlerin kuvvetli bir öz yeterlik seviyesi oluşması adına çok etkin bir yol olduğunu söylemiştir. Bandura’ya göre öz yeterlik algısından etkilenen alanlar ve yönler bulunmaktadır. Bunlar; başarı seviyesi, olumsuzluklara karşı gösterilen esneklik, bireyin hedeflerinin yönü, kendisini engelleyen mi destekleyen mi düşünce durumlarına sahip olması gerektiği, görev için verilen çaba, tahammül süresi, uğraş gerektiren zamanlarda hissettiği stres ve depresyon düzeyi, zorluklar ve başarısızlıklar karşısında dayanma (Bandura, 1977).

Ceylan ve ark. (2020)’na göre “öz yeterlik seviyesi yüksek olan bireyler, kolay olmayan, zor çalışmalar ile karşılaştıklarında rahat ve faydalı olabilirler”. Öz yeterlik düzeyi algıları yüksek seviyede olan kişiler çalışmada, iş ve görevlerde, yarışmada, faaliyette, hedeflerinde ve başarıya varmakta ve bu başarıya en kısa, en çabuk sürede ulaşmaktadırlar (Yaman ve ark., 2004). Öz yeterlik düzeyi yüksek olan antrenörler olumsuz bir durum karşısında hemen kendini toparlar, tekrardan başarıya ulaşmak için çabalarlar ve kararlıdırlar. Ancak öz yeterlik düzeyi düşük olan antrenörler ise pes edip vazgeçerler (Bandura 1997). Antrenör tarafından algılanan öz yeterlik düzeyinin olumlu veya olumsuz seviyede olması, sporcunun gelişimi, müsabaka, yarışma sonucu, dolayısıyla başarı için etki eden bir faktör olabilir. Bandura (1997)’ya göre öz yeterlik aynı zamanda çok önemli bir güdüleyicidir. Antrenör yüksek öz yeterliğe sahipse göreve veya işe göre üstesinden gelmek için harekete geçebilir, öz yeterliği düşük ise harekete geçmez, vazgeçebilir, pes edebilir. Alan yazında öz yeterlik ile ilgili yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Turgut (2020) tarafından yapılan çalışma sonucunda Antrenörlerin öz yeterlikleri arttıkça eğitmen ve öğretici davranışları da arttığını belirtmiştir. Koçak (2019) yapmış olduğu çalışmada antrenörlerin öz yeterlik düzeylerinin onların verimlilik, çaba ve başarılarını etkilediklerini söylemiştir. Bu bağlamda çalışmanın amacı altyapıda çalışan antrenörlerin öz yeterlik algıları düzeylerini ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nicel araştırma yöntemi çalışmada araştırma yöntemi olarak tercih edilmiştir. Aliağa ve Gunderson, (2002) “nicel araştırmanın, belirli olguları, matematiksel veya istatistiksel yöntemlerle analiz edilen sayısal veriler aracılığıyla açıklamaya hizmet ettiğini” söylemiştir.

Evren ve rneklem

Araştırmaya gönüllü olarak katılan, çalıştıkları spor branşı (bireysel ve takım sporları) fark etmeksizin davet edilen 18 yaş ve üstündeki toplam 104 alt yapı antrenörü katılım sağlamıştır. Araştırmanın evrenini lisanslı olarak antrenörlük yapan bireyler oluştururken araştırmanın örneklem grubunu ise Kocaeli, Yalova ve Sakarya illerinde alt yapılarda çalışan antrenörler oluşurmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Değişken	Grup	n
Cinsiyet	Erkek	87
	Kadın	17
Yaş	18-29 Yaş	47
	30 Yaş ve zeri	36
Spor Branşı	Takım Sporları	70
	Bireysel Sporlar	34
Deneyim Yılı	1-5 Yıl	42
	6-10 Yıl	36
	11 Yıl ve zeri	26

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama tekniği ankettir. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu (demografik)” ve Koçak (2020) tarafından geliştirilmiş olan “Antrenör z Yeterlik leği” kullanılmıştır. Ölçeğin akademik araştırma amacıyla kullanılması için araştırmacılar tarafından e-posta yoluyla izin alınmıştır. Araştırma kapsamında önemli olduğu düşünülen kişisel bilgilerin toplanabilmesi için sorumlu araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu antrenörün cevaplayacağı, antrenörlük branşı, antrenörlükte deneyimlediği yıl, yaşı, eğitim durumu gibi sorular ile hazırlanmıştır.

Antrenör z Yeterlik leği: Koçak (2020) tarafından geçerlik güvenirlik çalışması yapılmış olan antrenör öz yeterlik leği antrenörlerin öz yeterliklerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizinde madde toplam puan ilişkisi, örneklem uygunluk katsayısı, açımlayıcı ve doğrulatoryı faktör analizleri ile Croanbah’s Alfa Güvenirlik Katsayısı kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre ölçek, toplam varyansın %61,487’sini açıklayan 21 madde, 5 faktörlü bir yapı olarak ortaya çıkmıştır. Ölçek dört soru, “performans yeterliği”, dört soru, “psikolojik yeterlik”, beş soru, “ğretim yeterliği”, dört soru, “kişilik edindirme yeterliği”, 4 soru ise, “yönetim yeterliği” alt boyutları olmak üzere toplam 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 5’li Likert tipinde (1 Katılmıyorum – 5 Tamamen Katılıyorum) bir ölçek olarak hazırlanmıştır.

Araştırma Yayın Etiği

Yalova Üniversitesi Etik Kurulunun 08/05/2023 tarihli ve 2023/70 toplantı sayılı kararı ile çalışmanın etik açıdan uygunluğuna karar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 27.0.1 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov normallik analizi testi yapılmış olup verilerin non-parametrik dağılıma uygun olduğu grlmştir. Çalışmada tanımlayıcı

istatistiklerin yanında Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis Testleri uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyetlerine göre antrenör öz yeterlik ölçeği Mann-Whitney U testi analizi

Ölçek/Boyutlar	Cinsiyet	N	Ort/Sıra Değ. Ort.	Z	U	p
Öz Yeterlik Toplam	Erkek	87	49,90±4341,00	-1,993	513,000	,046
	Kadın	17	65,82±1119,00			
Performans Yeterliği	Erkek	87	50,75±4415,00	-1,356	587,000	,175
	Kadın	17	61,47±1045,00			
Psikolojik Yeterlik	Erkek	87	49,65±4319,50	-2,251	491,500	,024
	Kadın	17	67,09±1140,50			
Öğretim Yeterliği	Erkek	87	49,54±4310,00	-2,288	482,000	,022
	Kadın	17	67,65±1150,00			
Kişilik Edindirme Yeterliği	Erkek	87	50,32±4378,00	-1,856	550,000	,063
	Kadın	17	63,65±1082,00			
Yönetim Yeterliği	Erkek	87	52,09±4531,50	-,323	703,500	,747
	Kadın	17	54,62±928,50			

*p<0.05

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların cinsiyetine göre öz yeterlik ölçeğinin psikolojik yeterlik, öğretim yeterliği ve öz yeterlik toplam puanında kadınların lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların yaş grubuna göre antrenör öz yeterlik ölçeği Mann-Whitney U testi analizi

Ölçek/Boyutlar	Yaş Grubu	N	Ort/Sıra Değ. Ort.	Z	U	p
Öz Yeterlik Toplam	18-29 Yaş	47	40,76±1915,50	-,538	787,500	,590
	30 Yaş ve üzeri	36	43,63±1570,50			
Performans Yeterliği	18-29 Yaş	47	41,54±1952,50	-,200	824,500	,842
	30 Yaş ve üzeri	36	42,60±1533,50			
Psikolojik Yeterlik	18-29 Yaş	47	39,45±1854,00	-1,133	726,000	,257
	30 Yaş ve üzeri	36	45,33±1632,00			
Öğretim Yeterliği	18-29 Yaş	47	42,69±2006,50	-,302	813,500	,762
	30 Yaş ve üzeri	36	41,10±1479,50			
Kişilik Edindirme Yeterliği	18-29 Yaş	47	45,45±1995,00	-,214	825,000	,831
	30 Yaş ve üzeri	36	41,42±1491,00			
Yönetim Yeterliği	18-29 Yaş	47	39,38±1851,00	-1,153	723,000	,249
	30 Yaş ve üzeri	36	45,42±1635,00			

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların yaşlarına göre antrenörlük öz yeterlik ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>0.05).

Tablo 4. Katılımcıların branşlarına göre antrenör öz yeterlik ölçeği Mann-Whitney U Testi analizi sonuçları

Ölçek/Boyutlar	Branş	N	Ort/Sıra Değ. Ort.	Z	U	p
Öz Yeterlik Toplam	Takım	70	52,66±3686,00	-,076	1179,00	,939
	Bireysel	33	52,18±1774,00			
Performans Yeterliği	Takım	70	52,43±3670,00	-,035	1185,00	,972
	Bireysel	34	52,65±1790,90			
Psikolojik Yeterlik	Takım	70	51,89±3632,00	-,308	1147,00	,758
	Bireysel	34	53,76±1828,00			
Öğretim Yeterliği	Takım	70	52,54±3677,50	-,018	1187,500	,986
	Bireysel	34	52,43±1782,50			
Kişilik Edindirme Yeterliği	Takım	70	55,40±3878,00	-1,568	987,000	,117
	Bireysel	34	46,53±1582,00			
Yönetim Yeterliği	Takım	70	52,30±3661,00	-,099	1176,00	,921
	Bireysel	34	52,91±1799,00			

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların branşlarına göre antrenör öz yeterlik ölçeği alt boyutları ve toplam puanında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 5. Katılımcıların deneyim yılına göre antrenör öz yeterlik ölçeği Kruskal Wallis testi analizi

Ölçek/Boyutlar	Deneyim Yılı	N	Sıra Değ. Ort.	X ²	p	TUKEY
Öz Yeterlik Toplam	1-5 Yıl Arası (1)	42	42,77	7,46	,024	2>1
	6-10 Yıl Arası (2)	36	60,25			
	11 Yıl ve Üzeri (3)	26	57,48			
Performans Yeterliği	1-5 Yıl Arası (1)	42	45,12	4,38	,111	
	6-10 Yıl Arası (2)	36	58,38			
	11 Yıl ve Üzeri (3)	26	56,29			
Psikolojik Yeterlik	1-5 Yıl Arası (1)	42	43,06	7,49	,024	2>1
	6-10 Yıl Arası (2)	36	60,07			
	11 Yıl ve Üzeri (3)	26	57,27			
Öğretim Yeterliği	1-5 Yıl Arası (1)	42	46,48	3,30	,192	
	6-10 Yıl Arası (2)	36	58,69			
	11 Yıl ve Üzeri (3)	26	53,65			
Kişilik Edindirme Yeterliği	1-5 Yıl Arası (1)	42	47,79	3,72	,155	
	6-10 Yıl Arası (2)	36	59,38			
	11 Yıl ve Üzeri (3)	26	50,60			
Yönetim Yeterliği	1-5 Yıl Arası (1)	42	43,71	6,90	,032	3>1
	6-10 Yıl Arası (2)	36	55,79			
	11 Yıl ve Üzeri (3)	26	62,13			

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların antrenörlük deneyim yılına göre öz yeterlik toplam puanında ve ölçekte bulunan yönetim yeterliği ve psikolojik yeterlik alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır

($p < 0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada katılımcı antrenörlerin cinsiyetlerine göre sonuçlar incelendiğinde öz yeterlik toplam puanı, psikolojik yeterlik, kişilik edindirme yeterliği ve öğretim yeterliği alt boyutlarında kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha yüksek öz yeterlik düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Başka bir ifadeyle kadın antrenörlerin erkek antrenörlere göre kendilerinin ve sporcularının motivasyonları üstündeki etkileri ve yaşanan olumsuz durumlar karşısındaki psikolojik dirençleri, yetenek seçimi, öğretimi geliştirme ve etkili öğretim, sporcuların olumlu kişilik edindirilmesi ve kişilik gelişimlerine katkı sağlama noktasında daha çok öz yeterlik düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızdan farklı olarak Özsarı ve Altın (2021) yaptıkları araştırmada katılımcı antrenörlerin öz yeterlik seviyelerinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığını belirtmişlerdir. Sağlam ve Çeviker (2022)' de araştırmalarında antrenörlerin cinsiyetleri ile öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Vurgun ve ark. (2023) araştırmalarında performans yeterliği ve öğretim yeterliği alt boyutlarında kadın antrenörlerin öz yeterlik düzeylerinin erkek antrenörlere göre daha düşük olduğunu belirtmişlerdir. Sağlam ve Çeviker (2022) ise antrenörlerin öz yeterliklerinin cinsiyete göre değişiklik göstermediği belirtmiştir. Benzer şekilde Dumangöz ve Sanlav (2021) tarafından yapılan çalışmada da cinsiyet değişkeninin, voleybol antrenörlerinin mesleki öz yeterlik düzeyi puanlarını anlamlı olarak etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Ateş ve Ateş (2023) ise öz yeterlik ölçeği karakter oluşumu alt boyutunda kadın antrenörler lehine anlamlı farklılık olduğunu belirtirken diğer alt boyutlarda anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Köksal (2008) araştırmasında antrenörlerin cinsiyetleri ile öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını söylemiştir.

Katılımcıların yaşları ile ölçek alt boyutları ve ölçek toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Çalışmamıza benzer olarak Dumangöz ve Sanlav (2021) yaptıkları çalışmada araştırmaya katılan voleybol antrenörlerinin yaşlarının öz yeterlik düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık ortaya koymadığını belirtmişlerdir. Başka bir çalışmada ise Ağırbaş ve ark. (2020) yaş değişkeninin antrenörlerin öz yeterlik düzeyleri özelinde anlamlı bir fark ortaya koymadığı sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmamızdan farklı olarak Ermiş ve ark. (2019) tarafından yapılan çalışmada ise antrenörlerin yaş seviyelerine göre karşılaştırılmasında oyun stratejileri, karakter oluşumu, motivasyon, teknik öğretimi, ve fiziksel kondisyon alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildiği ve tüm alt boyutlarda antrenörlerin yaşı arttıkça yeterliliklerinin arttığı tespit edilmiştir. Köksal (2008) çalışmasında 51 yaş ve üzerindeki antrenörlerin öz yeterlik ortalama puanlarının diğer yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Başka bir araştırmada ise Özsarı (2023) araştırmaya katılan antrenörlerin yaşları ile öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını söylemiştir. Ateş ve Ateş (2023) çalışmalarında voleybol antrenörlerinin yaşları ile öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan antrenörlerin branşları ile öz yeterlik düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Araştırmamızdan farklı olarak Koçak (2019) çalışmasında araştırmaya katılan antrenör adaylarının teknik öğretim alt boyutunda bireysel spor antrenörlerinin takım sporlarında antrenörlük yapan antrenörlere göre daha yüksek öz yeterlik düzeyine sahip olduklarını tespit etmiştir. Köksal (2008) yaptığı araştırmada bireysel sporlarda ve takım sporlarında çalışan antrenörlerin öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını söylemiştir. Özsarı ve Altın (2021) çalışmalarında bireysel sporlarda çalışan antrenörlerin öz yeterlik düzeylerinin takım sporlarında çalışan antrenörlere göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu söylemiştir. Karnıkara ve Karahan (2024) yaptıkları araştırmada spor türü değişkenine göre antrenörlük öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Antrenörlerin deneyim yıllarına göre öz yeterlik düzeyleri incelendiğinde öz yeterlik toplam puanında ve psikolojik yeterlik alt boyutunda 6-10 yıl deneyime sahip antrenörlerin diğer deneyim yıllarına kıyasla daha yüksek öz yeterlik seviyesine sahip olduğu, yönetim yeterliği alt boyutunda ise 11 yıl ve üzeri deneyime sahip olan antrenörlerin diğer deneyim yıllarına oranla daha yüksek öz yeterlik düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle 6-10 yıl deneyime sahip antrenörlerin hem kendi hem de sporcularının motivasyonları üzerindeki etkilerine ve olumsuzluklar karşısındaki dirençlerine dair öz yeterlik inançları diğer deneyim yıllarına göre daha yüksektir. 11 yıl ve üzeri deneyim yılına sahip olan

antrenörlerin ise takımları ve sporcuları yönetebilme, fırsat eşitliği sağlayabilme, organizasyon ve yönetim becerilerini kullanabilme, kariyer yönlendirme ve hedef belirleme noktasında diğer deneyim yıllarına göre daha yüksek öz yeterlik düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sağlam ve Çeviker (2022) tarafından yapılan çalışmada ise antrenörlerin öz yeterliklerinde antrenörlükte çalışma yıllarına göre değişiklik göstermediği görülmüştür. Köksal (2008) yaptığı çalışmada 16 yıl ve üzeri antrenörlük deneyimine sahip olan antrenörlerin öz yeterliklerinin diğer deneyim yıllarına göre daha yüksek olduğunu, antrenörlerin deneyim yılları arttıkça öz yeterlik düzeylerinin de anlamlı düzeyde yükseldiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan antrenörlerin öz yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Antrenörlerin tecrübeleri arttıkça hem kendilerinin hem de sporcularının motivasyon düzeyleri üzerindeki etkilerine ve olumsuz durumlara karşın psikolojik dirençlerine yönelik öz yeterlik inançları takımları ve sporcuları yönetebilme, onlara fırsat eşitliği sağlayabilme, hedef belirleme ve kariyer yönetimine katkıda bulunabilme gibi organizasyon ve yönetim yetilerine yönelik öz yeterlik inançlarının yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın örnekleminin genişletilmesi, tek bir takım sporu veya bireysel branşlarda çalışan antrenörler ile yapılması, milli, profesyonel ve amatör takımlarda çalışan antrenörlerle öz yeterlik ilişkisinin araştırılması, öz yeterlik düzeylerinin motivasyon, özgüven, içsel ve dışsal güdülenme, kaygı gibi farklı faktörler ile ilişkilendirilmesi daha farklı sonuçlar ortaya koyabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ateş, H., & Ateş, N. (2023). Voleybol Antrenörlerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri ile Öz Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyeti'in 100.yılı Özel Sayısı), 1045-1059. <https://doi.org/10.38021/asbid.1374634>
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84, 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Bandura, A. (1986) *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. *Encyclopedia of Human Behavior*, Ramachauran, VS. Ed. New York: Academic Press, 71-81.
- Bandura, A. (1997). *Self efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman.
- Bandura, A. (2012). On The Functional Properties Of Perceived Self-Efficacy Revisited. *Journal of Management*, 38(1), 9-44. <https://doi.org/10.1177/0149206311410606>
- Ceylan, T., Ermiş, E., Ceylan, L., & Erilli, N. A. (2020). Futbol Hakemlerinin Sarginlik ve Öz Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Journal Of International Social Research*, 13(75).
- Çakıcı, D. (2010). Spor lisesi ve genel lise 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin sosyal yetkinlik beklentisi ve özsaygı düzeylerinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi) Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Dumangöz, P.D., & Sanlav, R. (2021). Voleybol Antrenörlerinin Mesleki Öz Yeterlik Düzeylerinin Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 251- 264. <https://doi.org/10.38021/asbid.956931>
- Ermiş, E., Satıcı, A., Bostancı, Ö., İmamoğlu, O., & Taşmektepligil, M. Y. (2019). Tenis antrenörleri yeterlilik düzeyinin araştırılması. *Opus International Journal of Society Researches*, 14(20), 1211-1227.
- Feltz, D. L., Chase, M. A., Moritz, S. E. ve Sullivan, P. J. (1999). A conceptual model of coaching efficacy: Preliminary investigation and instrument development. *Journal of Educational Psychology*, 91, 765-776. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.91.4.765>
- Fidan, N. (1993). *Okulda öğrenme ve öğretme*, Ankara: Alkım Yayınevi.
- Horn, T. S. (2008). Coaching Effectiveness In The Sport Domain. *Advances In Sport Psychology* (pp. 239–267,455–459). *Human Kinetics*.
- Karnıkara, M., & Karahan, M. (2024). Kamu Hizmetinde Resmi Görevli Antrenörlerin Antrenörlük Öz Yeterlik Düzeyleri. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 8 (1) 1-11. <https://doi.org/10.32706/tusbid.1473103>
- Koçak, Ç. V. (2019) Antrenör Adaylarının Antrenör Öz Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. *SPORTMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17 (1), 55-62. <https://doi.org/10.33689/spormetre.520507>
- Koçak, Ç. V. (2020) Antrenör Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 313-329. Retrieved from

<https://dergipark.org.tr/en/pub/gbesbd/issue/57046/764452>

- Köksal, F. (2008). Antrenörlerin Liderlik Tarzları ile Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişki. (Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı. Konya.
- Muratlı, S. (2007). Antrenman Bilimi Yaklaşımıyla Çocuk ve Spor, (2. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Özsarı, A., & Altın, M. (2021). Öz Yeterlik ve Stresle Başa Çıkma (Bireysel ve Takım Sporları Antrenörleri Araştırması). Niğde University Journal of Physical Education & Sport Sciences/Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 15(3).
- Özsarı, M. (2023). Engelli Sporcularla Çalışan Antrenörlerin Liderlik Davranış Tipleri ile Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Sporda Psikososyal Alanlar Bilim Dalı. İstanbul.
- Sağlam, C., & Çeviker, A. (2022). Antrenörlerin Öz Yeterlilik ve Antrenörlüğe Yönelik Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 11 (2), 662-676. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1097639>
- Sakız, G. (2013). Başarıda Anahtar Kelime: Öz-yeterlik. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26 (1), 185-210.
- Seçkin Ağırbaş, İ., Erel, S., Belli, E. (2020). Antrenörlerin Öz Yeterlilikleri ile İletişim Becerileri İlişkisi, Anatolia Sport Research, 1(1):25-36
- Toklu, O. (2010). "Tenis Antrenörlerinde Liderlik Özellikleri ve Öz Yeterlilik Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi" Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı. Konya
- Turgut, E. (2020) "İstanbul'daki Amatör Futbol Takımlarında Çalışan Altyapı Antrenörlerinin Liderlik Davranışları ile Öz Yeterlilikleri Arasındaki İlişki (Avrupa Yakası Örneği)" Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi. Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Hareket ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı. İstanbul.
- Vurgun, N., Yazıcılar Özçelik, İ., & Aldırmaz, C. (2023). Hentbol Antrenörlerinin Öz Yeterlik Düzeyleri ile Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Üzerine Bir İnceleme. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 18(2), 683-701. <https://doi.org/10.33459/cbubesbd.1336903>
- Yaman, S., Cansüngü, Ö. ve Altunçekiç, A. (2004). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının İnanç Düzeylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2 (3), 355-366. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/26127/275219>